

רע"פ 5872/14 - אלון ירון נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 5872/14

לפני: כבוד השופט ח' מלצר

המבקש: אלון ירון

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטים: א' יעקב (סג"נ), ז' בוסתן, ד"ר ש' בורנשטיין) מתאריך 03.07.2014 ב-עפ"ג 20791-12-13; בקשה לעיכוב ביצוע מתאריך 09.09.2014

בשם המבקש: עו"ד נבות תל-צור; עו"ד טל שפירא; עו"ד נטע לוין;
עו"ד שמואל קליין; עו"ד יובל גבעון

החלטה

1. לפני בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטים: א' יעקב (סג"נ), ז' בוסתן, ד"ר ש' בורנשטיין) מתאריך 03.07.2014 ב-עפ"ג 20791-12-13, בגדרו התקבל באופן חלקי ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בכפר סבא (כב' השופט מ' קרשן) מתאריך 30.10.2013 ב-ת"פ 2912/07. לצד בקשת רשות הערעור, הוגשה גם בקשה לעיכוב ביצוע גזר הדין.

אביא להלן, בתמצית, את הנתונים הנדרשים להכרעה.

עמוד 1

2. בתאריך 23.12.2012 הורשע המבקש, על פי הודאתו, בעבירות שיוחסו לו בכתב אישום מתוקן, כדלקמן: 3 עבירות של השמטת הכנסה מדו"ח, לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] התשע"א-1961 (להלן: הפקודה); 3 עבירות של מסירת תרשומת כוזבת, לפי סעיף 220(2) לפקודה; 3 עבירות של הכנה וקיום של פנקסי חשבוניות ורשומות כוזבות, לפי סעיף 220(4) לפקודה; 3 עבירות של שימוש במרמה, עורמה ותחבולה, לפי סעיף 220(5) לפקודה.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, במהלך השנים 2003-2005 (להלן: התקופה הרלוונטית) שימשו המבקש ואדם נוסף (להלן: הנאשם הנוסף) כבעלי מניות ומנהלים פעילים בחברת "תפודי השלושה בע"מ" (להלן: החברה), אשר עסקה במיין, ניקוי, אריזה ושיווק של תפוחי אדמה. במסגרת זו קיבל המבקש, יחד עם הנאשם הנוסף ועם החברה, הכנסות מעסק והכנסות כשכיר, בסך של כ-6,000,000 ש"ח במזומן. המבקש והנאשם הנוסף השמיטו את מרבית ההכנסות האמורות מדו"חות החברה, ומדו"חות על ההכנסה החייבת ממשכורת שהגישו לשלטונות המס, והכל במזיד ובכוונה להתחמק ממס.

4. בתאריך 30.10.2013, ניתן גזר הדין בעניינו של המבקש.

בית משפט השלום הנכבד קבע כי מתחם הענישה ההולם את המעשים שבהם הודה המבקש הינו בין 15 ל-40 חודשי מאסר לריצוי בפועל.

לאחר ששקל את השיקולים לקולה ולחומרה, שהובאו בפניו על ידי הצדדים, השית בית משפט השלום על המבקש (ועל הנאשם הנוסף) את העונשים הבאים: מאסר בפועל למשך 24 חודשים, 10 חודשי מאסר על תנאי (כאשר התנאי הוא שבמשך שלוש שנים מיום שחרורו לא יעבור המבקש עבירת מס מסוג פשע), 5 חודשי מאסר על תנאי (כאשר התנאי הוא שבמשך שלוש שנים מיום שחרורו לא יעבור המבקש עבירת מס שאיננה מסוג פשע). בנוסף בית המשפט השלום הנכבד השית על המבקש קנס בסך של 400,000 ש"ח, או ארבעה חודשי מאסר תמורתו, בעוד שעל הנאשם הנוסף השית בית המשפט קנס בסך של 800,000 ש"ח, או שמונה חודשי מאסר תמורתו. בית המשפט נימק את הפער בין סכום הקנס שהושת על הנאשם הנוסף לבין הסכום שהושת על המבקש בכך שהמבקש הסיר את מחדלו ושילם לשלטונות המס סך של 2,000,000 ₪ מכיסו, בעוד שהנאשם הנוסף לא פעל באופן זה.

5. המבקש והנאשם הנוסף ערערו על גזר הדין - לבית המשפט המחוזי מרכז. ערעורו של המבקש נסב על מספר טענות מרכזיות, אשר הצדיקו, לגישתו, הקלה בעונשו, תוך המרת עונש המאסר בפועל בעונש מאסר מתון יותר שירוצה בדרך של עבודות שירות.

ראשית, חזר המבקש על טענתו בדבר נסיבותיו האישיות, שהוצגו בפני בית משפט השלום, אשר לא זכו,

לטענתו, למשקל ראוי בקביעת גזר דינו של המבקש.

שנית, המבקש טען כי בית המשפט השלום שגה בקביעתו שלפיה הוא לא הביע חרטה אמיתית וכנה על מעשיו, ובכך שלא ראה בהסרת המחדל על ידי המבקש ובהודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן כמעידות על נטילת אחריות, הפנמה וחרטה על מעשיו.

שלישית, המבקש טען כי לא ניתן משקל מספיק לעובדה שהוא הסיר את מחדלו באופן מלא. זאת ועוד – אחרת. לגישתו המבקש שגה בית משפט השלום בכך שגזר עליו עונש זהה לעונשו של הנאשם הנוסף (למעט רכיב הקנס) על אף שהנאשם הנוסף, בשונה מהמבקש, לא הסיר את מחדלו.

רביעית, המבקש טען כי בית משפט השלום לא העניק משקל ראוי לחלופי הזמן ממועד העבירה ועד למתן גזר הדין בקביעת עונשו של המבקש.

6. בית המשפט המחוזי קיבל באופן חלקי את ערעורו של המבקש והעמיד את רכיב המאסר בפועל שהושת עליו על 18 חודשים (חלף 24 חודשי המאסר שנגזרו עליו על ידי בית משפט השלום). עם זאת, דחה בית המשפט המחוזי הנכבד את טענתו של המבקש הנוגעת לאחידות בענישה בינו לבין הנאשם הנוסף, ובתוך כך קיצר אף את תקופת המאסר בפועל שהוטלה על הנאשם הנוסף, והעמידה על 18 חודשים.

כנגד פסק דין זה, הוגשה בקשת רשות הערעור שבפני.

טענות המבקש

7. בגדרי הבקשות שלפני שב המבקש ומעלה מחדש מספר טענות, אשר מצדיקות, לשיטתו, הקלה בעונשו על ידי קיצור תקופת עונש המאסר בפועל וריצויה בדרך של עבודות שירות. לנסיבות האישיות עליהן חוזר המבקש, הוא מוסיף ומציין כי לאחר מתן פסק הדין, מושא הבקשה שלפני – אמו אושפזה והוא נדרש לסעוד אותה ואף מונה כאפוטרופוס זמני עליה. בנוסף, טוען המבקש כי בית המשפט המחוזי הנכבד טעה בכך שלא התערב במתחם הענישה שקבע בית משפט השלום בעניינו. לטענת המבקש מתחם הענישה שנקבע חורג ממדיניות הענישה הנהוגה ועל כן פוגע בעקרון אחדות הענישה.

דין והכרעה

8. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור ובחומר שצורף אליה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. הנימוקים למסקנתי זו יובאו בקצרה להלן.

9. כידוע, הלכה היא כי בית משפט זה יעניק רשות ערעור "בגלגול שלישי" רק במקרים שבהם מתעוררת שאלה

עמוד 3

בעלת חשיבות משפטית, החורגת מעניינם של הצדדים הישירים להליך (ראו: ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982) (להלן: הלכת חניון חיפה); רע"פ 4515/07 אבו שנב נ' מדינת ישראל (17.10.2007) (להלן: עניין אבו שנב)), או במקרים שמתגלה בהם אי-צדק בולט, או מתעורר חשש כי נגרם למבקש עיוות-דין (עיינו: רע"פ 6487/12 דביר נ' מדינת ישראל (15.7.2013)). זאת ועוד: במקרים שבהם הבקשה מתייחסת רק לחומרת העונש, ההלכה היא שרשות ערעור תינתן רק במקרים נדירים במיוחד, שבהם ניכרת סטייה משמעותית ממדיניות הענישה המקובלת, או הראויה, בהתאם לנסיבות העניין (ראו למשל: רע"פ 3929/09 דהן נ' מדינת ישראל (16.08.2009)).

10. לא מצאתי כי הבקשה שלפני עומדת באמות המידה הנ"ל. עיקר טענותיו של המבקש במסגרת הבקשה נבחנו לעומק ונדונו באופן ממצה על-ידי שתי הערכאות הקודמות הנכבדות, ובפסק הדין מושא הערעור ניתן להן המשקל הראוי. הטענות שמעלה המבקש אינן מעוררות, איפוא בנסיבות, שאלה משפטית, אשר חורגת מעניינם של הצדדים, ולא מצאתי כי מתעורר כאן חשש שמא נגרם למבקש עיוות-דין, שיש בו כדי להצדיק התערבות בעניינו במסגרת של "ערעור שני". כמו כן, לא מצאתי בגזר הדין שהושת על המבקש סטייה ממדיניות הענישה הנהוגה (השוו: רע"פ 7135/10 חן נ' מדינת ישראל (03.11.2010); רע"פ 5060/04 הגואל נ' מדינת ישראל (24.02.05)).

11. באשר להסרת המחדל - המבקש מדגיש בבקשתו, כפי שעשה בפני ערכאות קודמות, את העובדה כי הסיר את מחדלו באופן מלא, וזאת בניגוד לנאשם הנוסף, אשר לא נהג באופן דומה, אלא הסתפק בהשבת הכספים לחברה. לטענת המבקש, גזירת עונש זה בנסיבות מהווה פגיעה בעקרון הענישה האינדיבידואלית ועלולה לתמרץ נאשמים להימנע מהסרת מחדליהם.

12. בפסיקתו של בית משפט זה אמנם הודגשה לא אחת חשיבות הסרת המחדל על ידי הנאשם. עוד נאמר כי על מנת לעודד התנהגות זו, על בית המשפט לשקול הפחתה בעונשו של נאשם שהחליט לתקן את העיוות שנגרם מעבירותיו (ראו: רע"פ 395/75 מיכאל צור נ' מ"י, פ"ד ל(2) 589 (1976); רע"פ 1341/02 מיכל מזרחי נ' מדינת ישראל (21.10.02)). תפיסה זו אף קיבלה ביטוי במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), בסעיף 40 לחוק, אשר כולל רשימה של שיקולים שאינם נוגעים לביצוע העבירה שעל בית המשפט להביא בחשבון לצורך קביעת גזר הדין (התיקון הנ"ל אינו חל במקרה דנן).

עם זאת, על אף חשיבות השיקול של הסרת המחדל על ידי הנאשם בעבירות מהסוג בנדון כאן - אין להפריז בהכרח במשקל המוענק לו. לעניין זה אביא את דברי השופט א' א' לוי, ב-רע"פ 2407/05 מן נ' מדינת ישראל (11.7.2005):

"עם כל חשיבותו של פירעון החוב, בסופו של דבר אין מדובר במעשה חסד שעשה הנאשם, אלא בפירעון מה שניתן היה לגבות ממנו גם בדרכים אחרות... על כן אף שלהסרת המחדל במקרה זה יש לייחס משקל, אין להפריז בו עד כדי הימנעות מגזירתו של מאסר בפועל".

(ראו גם רע"פ 4323/14 מולדובן נ' מדינת ישראל (26/06/14)).

13. דוק: מעבר לשיקול של הסרת המחדל, קיימים שיקולים נוספים, כגון נטילת האחריות על ידי הנאשם ושיתוף הפעולה עם רשויות אכיפת החוק. גם שיקולים אלו זכו לעיגון במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין שצוין לעיל (שכאמור אינו חל על המקרה שבפני). מפסק דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד עולה כי בית המשפט התחשב בשיקולים האמורים, ואף בשיקולים נוספים, ובא לכלל מסקנה כי אמנם המבקש הסיר את מחדלו באופן מלא, אך גם הנאשם הנוסף השיב את הכספים לחברה לאחר תחילת החקירה. כמו כן, בשונה מהמבקש, הנאשם הנוסף שיתף פעולה מיד עם רשויות החוק ונטל אחריות למעשיו. לאור כל אלה, החליט בית המשפט המחוזי - כפי שגם הוחלט על ידי בית משפט השלום - כי אין מקום להבחין בין המבקש לבין הנאשם הנוסף בכל הקשור לתקופת המאסר שהוטלה. עם זאת, בית המשפט המחוזי הנכבד החליט להשאיר על כנה את החלטת בית משפט השלום להטיל על הנאשם הנוסף קנס כפול בערכו מזה שהוטל על המבקש, וזאת בעקבות השיקול של הסרת המחדל.

מקובלת עלי, איפוא, ההבחנה שבוצעה על ידי בית המשפט המחוזי הנכבד בנסיבות ועל כן אינני בדעה כי נפלה בעניין זה טעות המצריכה התערבות.

14. באשר לשינוי בנסיבות האישיות - כאמור, מעבר לנסיבות שהועלו על ידי המבקש בפני שתי הערכאות הקודמות, אשר שימשו אותן כשיקול לקולה בקביעת עונשו של המבקש, המבקש עדכן במסגרת בקשתו כי אמו אושפזה בסמוך לאחר מתן פסק הדין מושא הבקשה שלפני, וכי הוא נדרש לסעוד אותה ולשהות במחציתה ימים ארוכים. כמו כן, בבקשה לעיכוב ביצוע הוסיף המבקש כי לאחרונה חלה החמרה במצבה של אמו ובתאריך 02.09.2014 הוא מונה על ידי בית המשפט לענייני משפחה כאפוטרופוס זמני על אמו החסויה, וזאת לתקופה של 6 חודשים.

15. בהקשר זה יש להעיר כי המבקש קיבל על עצמו להתמנות כאפוטרופוס זמני על אמו, תוך שידע כי הוא צפוי להתחיל בריצוי של עונש המאסר במהלך תקופת המינוי, וזאת על אף שיש לאמו של המבקש בן נוסף (אחיו של המבקש). לאור כל האמור, אין מקום להתחשב בהתפתחויות שתיאר המבקש לצורך בחינת הצורך במתן רשות ערעור על גזר דינו, מעבר לאמור בפסקה 16 שלהלן בהקשר לעיכוב ביצוע מסוים של עונש המאסר.

16. חרף כל האמור לעיל - הרי שלפנים משורת הדין יעוכב ביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש עד לתאריך 22.03.2015, כדי לאפשר למבקש לטפל באימו ולשמש כאפוטרופוס זמני עליה בהתאם למינוי הנ"ל ולמצוא לה סידור חלופי. אקדים ואומר כי לא יאושרו בהקשר זה עיכובים נוספים לביצוע עונש המאסר שהושת על המבקש.

17. נוכח כל האמור לעיל - טענותיו של המבקש אינן מגלות עילה לדין ב"גלגול שלישי" בפני בית משפט זה. משכך - בקשת רשות הערעור נדחית. המבקש יתייצב לריצוי עונש המאסר שנגזר עליו - בתאריך 22.03.2015 עד לשעה 10:00, בבימ"ר הדרים, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות, או דרכון. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ח' בתשרי התשע"ה (2.10.2014).

ש ו פ ט

עמוד 5
